

**Методичний кабінет сектору освіти Первомайської
райдержадміністрації**

**Методичний бюлетень
«Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової
української школи»**

*Матеріали районної творчої групи
учителів 1-2-х класів*

2020 рік

Укладач: Бірюкова О.В., завідувач методичного кабінету сектору освіти Первомайської райдержадміністрації.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради РМК від 12.06.2020 року (протокол №2).

У методичному бюлетені містяться розробки уроків, інформаційні паспорти технологій партнерської взаємодії учнів на уроках, методичні рекомендації і пам'ятка щодо реалізації педагогіки партнерства в НУШ. Ці методичні матеріали напрацьовані членами районної творчої групи учителів 1-2-х класів: Котик Н.С. (Зеленокошарська ЗОШ I-II ступенів), Бачинською О.М. (Полтавський НВК), Гаввою І.О. (Лисогірська ЗОШ I-III ступенів №1), Журавльовою Т.Л. (Степківська ЗОШ I-III ступенів), Камінською Л.Є. (Кумарівська ЗОШ I-III ступенів), Кривулею Н.В. (Підгороднянська ЗОШ I-III ступенів), Наумук О.В. (Мигіївська ЗОШ I-III ступенів), Озернюк О.М. (Кінецьпільська ЗОШ I-III ступенів), Прокопів А.Д. (Романовобалківська ЗОШ I-III ступенів).

«Педагогіка партнерства як ключовий компонент Нової української школи»

Творча група учителів 1-2-х класів, П: РМК, 2020. – 74 ст.

ЗМІСТ

Інформаційні паспорти технологій партнерської взаємодії учнів на уроках.....	4
Методичні рекомендації, пам'ятки.....	24
Методичні розробки уроків.....	42

A decorative border of colored pencils surrounds the central text. The pencils are arranged in a rectangular frame, with colors including brown, green, red, yellow, and blue. The pencils are oriented horizontally at the top and bottom, and vertically on the left and right sides.

**Інформаційні паспорти технологій
партнерської взаємодії учнів**

Назва технології.

Проектна технологія

Автори - Джон Дьюї, Вільям Герд Кілпатрик.

Суть.

Мета навчального проектування – створення педагогом під час освітнього процесу таких умов, за яких результатом є індивідуальний досвід проектної діяльності учнів.

Основні завдання: навчити учнів самостійно здобувати знання, застосовувати їх для розв'язання нових пізнавальних і практичних завдань; сприяти розвитку комунікативних навичок, здатності працювати у різноманітних групах, виконуючи різні соціальні ролі (лідера, виконавця, посередника тощо); формувати вміння користуватися дослідницькими прийомами: збирати необхідну інформацію, вміти її аналізувати з різних точок зору, висувати різні гіпотези, вміти робити висновки.

Реалізація проектної технології має організовуватися з дотриманням таких дидактичних принципів, як:

- принцип взаємозв'язку навчання, виховання і розвитку (розвиток інтелектуальної, емоційно-вольової, діяльнісно-поведінкової сфери особистості; залучення до різних видів навчально-пізнавальної діяльності з метою цілеспрямованого розвитку загальних і спеціальних здібностей, пізнавальних інтересів та потреб у саморозвитку та самовдосконаленні);
- принцип гуманізації (утвердження особистості як найвищої соціальної цінності, найповніше розкриття її здібностей, нахилів, уподобань; задоволення особистісних освітніх потреб);
- принцип науковості (формування наукового світогляду учнів відповідно до сучасного рівня розвитку науки);
- принцип оптимізації (вибір та реалізація найкращого варіанту організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності учнів з урахуванням конкретних умов, необхідних зусиль педагогів, учнів та їх реальних можливостей для

здобуття максимально можливих результатів за мінімально необхідних затрат часу);

- принцип мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів (створення умов, за яких учень займає активну особистісну позицію і найбільш повно розкривається як суб'єкт навчально-пізнавальної діяльності з огляду вмотивованості до її виконання);
- принцип активності, свідомості та самостійності учнів (спонукання учнів до цілеспрямованої самостійної навчально-пізнавальної активності; формування потреби у здійсненні аналізу результатів власної пізнавальної діяльності; активізація прагнення до пізнавальної самостійності).

Визначають чотири етапи проєктування:

- початковий (розробка основних ідей, констатація вивченості проблеми, збір і аналіз даних, обґрунтування актуальності, формулювання гіпотези (припущення, що стосується результатів та способів їхнього досягнення);
- етап розробки (передбачення виконавця (виконавців), формування груп, усвідомлення завдань, планування діяльності, розробка змісту етапів, визначення форм і методів керування контролю, корекція з боку педагога);
- етап реалізації проєкту (інтегрування й акумулювання всієї інформації з урахуванням теми, мети; підготовка наочно-графічного матеріалу, розробка аудіо-відео ряду проєкту; контроль і корекція проміжних результатів, співвіднесення їх з визначеною метою, керівництво, координація роботи учнів);
- завершення проєкту.

Джерела, що містять опис технології.

1. Лисенко С. Про проєкти //Відкритий урок. 2003.- №17. – с,17-18.
2. Логвін В. Метод проєктів у контексті сучасної освіти //Завуч. – 2002. - №26. – С.4.
3. Освітні технології: навч.-метод.посібник. /О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. Ред. О.М.Пехоти. – К.: А.С.К., 2001 – 256 с. [148-162; 128-147]

4. Осмолівський А., Василенко Л. Від начального проєкту до соціальної самореалізації особистості //Шлях освіти. – 2000. – №35. – С. 34 – 37.
5. Пашковська Н.В. Шкільні освітні проєкти як складові іміджу сучасного навчального закладу //Управління школою. – 2003. №35. – с. 24-25.
6. Перспективні освітні технології: Наук.-метод. посібник./за ред. Г.С. Сазоненко. – К.: Гопак, 2000. – 560 с.(112-201).
7. Проєктний метод навчання молодших школярів //Дайджест. – 2001. – №7-8.
8. Сисоєва С.О. Особистісно-орієнтовані педагогічні технології: метод проєктів //Неперервна професійна освіта: теорія і методика: Наук.-метод. журнал. – К., 2002. – Вип.1 (5) – 230 с.
9. Чобітько М. Педагогічне проєктування в процесі особистісно орієнтованої професійної підготовки //Освіта і управління. – 2004. – Т.7. - №2. – 121-126.

Назва технології .

Проектно-ігрова технологія.

Автори – М. Пренські, Д. Харман.

Суть.

Специфіка проектно-ігрової технології полягає в тому, що всі проекти розробляються в рамках групової ігрової взаємодії, а результати проектування (тобто сам проект, візуально оформлений на аркуші ватману) захищаються під час групової дискусії, за підсумками якої можна визначити, по-перше, найбільш пророблений і обґрунтований, по-друге, найкращим чином презентований проект і якимось чином заохотити його авторів.

Головна ідея: групове проектування здійснюється з «функціонально-рольових позицій», відтворюваних в ігровій взаємодії. Це зумовлює зовсім інший погляд на об'єкт, що дозволяє побачити значно більше.

Мета освітньої технології:

- створювати або вдосконалювати проекти в ігровому режимі;
- сприяти формуванню в учнів комунікативних навичок;
- прищепити учням уміння користуватися дослідницькими прийомами: збирання інформації, аналізу з різних точок зору, висування гіпотез, вміння роботи висновки.

Для здійснення цієї технології учасників заняття розподіляють на групи, кожна з яких займається розробкою свого проекту. Тему для розробки проекту учні в основному вибирають самостійно.

Основні завдання:

- згуртувати учасників взаємодії, розвиваючи почуття не тільки індивідуальної, а й колективної відповідальності;
- розвивати навички спільної діяльності, навчати співпраці в команді, тобто розвивати компетентності;
- розвивати аналітичний, прогностичний, дослідницький і креативний потенціал;
- розвивати презентаційні вміння і навички, комунікативну та інтерактивну

компетентності учнів.

Основні ознаки технології:

єдність мети за завдань;

рівність можливостей;

співробітництво (не змагання);

самостійна спільна діяльність;

взаємодопомога;

оцінка зусиль кожного члена групи, спрямованих на досягнення мети.

Основні принципи технології:

· принцип гуманізації;

· принцип науковості;

· принцип оптимізації;

· принцип мотивації пізнавальної діяльності учнів;

· принцип активності, свідомості та самостійності учнів.

Форми проведення занять можуть бути різними: ділова гра, розігрування ролей, аналіз конкретних ситуацій, активне програмоване навчання, ігрове проектування, стажування та проблемна лекція, диспут, дискусія, ділові та рольові ігри.

Основні моменти, які організують пізнавальну і пошукову діяльність:

- чіткий механізм визначення функціонально-рольових інтересів учасників заняття;

- алгоритм розробки проекту, запропонований учнем;

- механізм експертної оцінки або ігрового випробування проекту, наприклад, публічна презентація, впровадження проекту в реальну практику.

Таким чином, учасники взаємодії отримують шанс набути дійсно практичний досвід по вирішенню конкретних проблем і спробувати в лабораторних умовах довести рішення до реалізації.

Джерела, що містять опис технології.

1. Вісник програм шкільних обмінів. – 2008. – Режим доступу:

<http://www.visnyk.iatp.org.ua>

2. Косогова О.О. Метод проектів у практиці сучасної школи. – Х.: «Ранок», 2011.- 144 с.
3. Лернер П. Проектування як основний вид пізнавальної діяльності школярів (на прикладі освоєння ПГ «Технологія») // Завуч. – 2003. - №7. – С. 6-10.
4. Лисенко С. Про проекти //Відкритий урок. 2003. - №17. – С.17-18.
5. Логвін В. Метод проектів у контексті сучасної освіти //Завуч. – 2002. - №26. – С.4.
6. Освітні технології: навч.-метод. посіб. /О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О.М. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с. [148-162; 128-147]
7. Осмолівський А. Василенко Л. Від навчального проекту до соціальної самореалізації особистості //Шлях освіти. – 2000. - №2. – С.34-37.

Назва технології.

Технологія організації групової навчальної діяльності.

Автори.

Проблему взаємодії учнів у процесі групового навчання досліджували вітчизняні і зарубіжні науковці та методисти: Я. Бартецький, М. Виноградов, В. Котов, В. Оконь, І. Чередов, К.Бабанов, О. Ярошенко, О. Пометун і Л. Пироженко.

Суть.

Групова форма навчання – це така форма організації освітнього процесу у школі, коли учні, працюючи у малих (2-7 осіб) групах, об'єднані спільною навчальною метою і колективно-розподіленою діяльністю, а вчитель керує роботою кожного з них опосередковано, через завдання, якими він спрямовує діяльність малих груп.

Групова навчальна діяльність – це спільна і систематична робота малих груп учнів, що створюються в межах шкільного класу з дотриманням таких умов:

- а) психологічної сумісності представників однієї групи, їх бажання спільно працювати над розв'язанням навчальних завдань;
- б) наявності у складі груп не менше 50 % учнів, здатних на належному рівні виконувати навчальні дії.

Мета технології – розвиток учня як суб'єкта навчальної діяльності. Головним і визначальним для групової навчальної діяльності школярів є конструктивне співробітництво, завдяки якому вони перетворюються із об'єкта викладацької діяльності вчителя в активних суб'єктів власного учіння.

Завдання технології:

- а) навчати школярів співпраці у виконанні групових завдань;
- б) формувати комунікативні вміння школярів;
- в) формувати рефлексивні компоненти навчальної діяльності: цілеспрямованість, планування, взаємоконтроль і взаємооцінку;

г) стимулювати моральні переживання взаємного навчання, зацікавленості в успіхові однокласників.

Групова навчальна діяльність має значні переваги:

- 1) допомагає створювати на уроці умови для формування позитивної мотивації учіння школярів;
- 2) дає можливість здійснювати диференціацію навчання;
- 3) сприяє виробленню вмінь співпрацювати з іншими учнями;
- 4) забезпечує високу активність усіх учнів;
- 5) реалізує їх природне прагнення до спілкування, співпраці і взаємодопомоги;
- 6) підвищує результативність навчання та розвиток школярів.

Способи організації групового навчання:

- 1) однорідна (усі групи виконують одне й те ж завдання);
- 2) диференційована (різні групи виконують різні завдання);
- 3) кооперативна (різні групи виконують частину спільного для всього класу завдання);
- 4) парна (учні працюють по двоє);
- 5) індивідуально-групова (групове завдання розподіляється між членами групи).

Форми групової навчальної діяльності на різних етапах уроку

Етап уроку:

Форма діяльності:

Перевірка домашнього завдання.

Парна, ланкова.

Вивчення нового.

Диференційовано-групова.

Закріплення і вдосконалення вивченого.

Ланкова, парна, диференційовано-групова, індивідуально-групова.

Повторення і застосування знань.

Парна, ланкова, кооперативно-групова.

Технологічний процес групової роботи складається з елементів:

Підготовка до виконання групового завдання:

- постановка пізнавального завдання (проблемної ситуації);
- інструктаж про послідовність роботи;

- об'єднання в групи;
- роздача дидактичного матеріалу по групах.

Групова робота:

- знайомство з матеріалом, планування роботи в групі;
- розподіл завдань у групі;
- індивідуальне і групове (малі групи) виконання завдань;
- обговорення індивідуальних завдань у групі;
- обговорення загального завдання групи (зауваження, доповнення, уточнення, узагальнення);
- підбиття підсумків виконання групового завдання.

Заключна частина:

- повідомлення про результати роботи в групах;
- узагальнений результат виконання завдань групами, рефлексія;
- одержання загального висновку про групову роботу і досягнення поставленої мети.

Види групової роботи:

- Робота в парах.
- Мозковий штурм.
- Гра "Продовж".
- Полювання за скарбами.
- Снігова грудка.
- Мозаїчна група або Пазли.
- Прийом "Зигзаг" (Метод пили).

Джерела, що містять опис технології.

1. Лійметс Т.В. Групова робота на уроці. –К., 2015. - 62 с.
2. Монахов В.Л., Орлов В.А., Фірсов В.В. Диференційоване навчання в середній школі. Педагогіка і психологія, 2014. - № 8.
3. Методичний порадник: форми і методи навчання / Автор-укладач Б.О. Житник.-Х.: Вид. група «Основа», 2005.

4. Пометун О.І.; Пирожено Л.В. Сучасний урок: Інтерактивні технології навчання.-К.:А.С.К.,2014.-192 с.
5. Інтерактивні технології на уроках математики. –Х. .: Вид. група «Основа», 2016.
6. Уваров А.Ю. Кооперація в навчанні: групова робота: Навчально-методичний посібник. - К., 2011.
7. Ярошенко О.Г. Групова навчальна діяльність школярів: теорія і методика. – К.: Партнер, 1997. – 193 с.

Назва технології.

Технологія організації навчального співробітництва.

Автори – Ш. А. Амонашвілі, І. П. Волков, І. П. Іванов, Є. М. Ільїн, В. А. Караківський, С. М. Лисенкова, Л. А. і Б. П. Нікітіни, В. Ф. Шаталов, М. П. Щетинін.

Суть.

Навчання у співробітництві (педагогіка співробітництва) – система навчання яка ґрунтується на спільній діяльності вчителя та учнів, взаєморозумінні і гуманізмі, єдності інтересів і прагнень всіх учасників освітнього процесу і має за мету особистісний розвиток школярів.

Головна ідея: повага до особистості дитини; побудова навчання на основі активної діяльності всіх її учасників; організації діалогу, де педагог і учні виступають партнерами; створення комфортного освітнього середовища тощо.

Мета освітньої технології: оволодіння знаннями, уміннями, навичками кожним учнем на рівні, який відповідає індивідуальним особливостям його розвитку, у поєднанні з ефектом соціалізації, формуванням комунікативних умінь під час спільної творчої праці.

Основні завдання:

навчити самостійно мислити, генерувати ідеї, доводити їх доцільність та правильність;

навчити спілкуватися під час пізнавальної спільної та творчої діяльності;

навчити працювати самостійно при постійній взаємодії в групі;

навчити працювати у команді, виконуючи різні соціальні ролі;

приймати колективні доцільні рішення;

сприяти слухачам у набутті комунікативних навичок;

навчити навчатися разом (у колективі, у групі);

сформувати необхідність у взаємопідтримці, взаємодопомозі;

сформувати почуття відповідальності за власні дії;
розширити коло спілкування слухачів, їх світогляд;
прищепити уміння користуватися дослідницькими прийомами, зокрема збирати необхідну інформацію, вміти її аналізувати, висувати різні гіпотези, робити висновки й узагальнення.

Основні ознаки освітньої технології:

єдність мети за завдань;
індивідуальна відповідальність;
рівність можливостей;
співробітництво (не змагання);
самостійна спільна діяльність;
взаємодопомога;
оцінка зусиль кожного члена групи, спрямованих на досягнення мети;
педагогічне спілкування.

Основні принципи технології:

1. Принципи гуманізації та демократизації виховання.
2. Принцип зв'язку освітнього закладу з життям.
3. Принцип виховання в діяльності.
4. Принцип науковості.
5. Принцип наступності, системності і послідовності у вихованні.
6. Принцип вибору оптимальної системи форм, методів і засобів виховання.
7. Принцип єдності особистісно-діяльнісного та суспільно державного підходів до виховання особистості.

Методи навчання: евристична бесіда, презентації, дискусії, «Мозкова атака», метод круглого столу, метод ділової гри, конкурси практичних робіт з їх обговоренням, рольові ігри, тренінги, колективні рішення творчих завдань, кейс-метод (розбір конкретних виробничих ситуацій), практичні групові та індивідуальні вправи, моделювання виробничих процесів або ситуацій, проектування бізнес-планів і різних програм, групова робота з авторськими посібниками, ілюстративними матеріалами, обговорення спеціальних

відеозаписів, включаючи запис власних дій, педагогічна студія, зустрічі із запрошеними фахівцями, методи з використанням комп'ютерної техніки, майстер-класи та ін.

Джерела, що містять опис технології.

1. Підласий І. П. Продуктивний педагог. Настільна книга вчителя (1 -17 розділи) /І.П. Підласий. – Харків: Вид. група "Основа", 2010. – 360 с.
2. Ягупов В.В. Педагогіка: Навч. посібник./В.В. Ягупов.– Київ: Либідь, 2003.– 560 с.

Назва технології.

Технологія організації дитячого самоврядування в позаурочний час.

Автори - В. Сухомлинський, С. Шацький, М. Фіцула.

Суть.

Учнівське самоврядування — це педагогічна технологія, яка сприяє розвитку громадянських якостей дитини в системі демократичних відносин виховного колективу на принципах самореалізації, самодіяльності, самоорганізації та самодостатності особистості.

Головна ідея: через розвиток соціальної активності учнів виховувати в них почуття власної гідності, надавати їм можливість виявляти себе, створення атмосфери доброзичливості, взаєморозуміння, турботи один про одного, про школу, взаємоповагу між дітьми й дорослими.

Мета освітньої технології: створення та діяльність комітету учнівського самоврядування та всебічний розвиток особистості дитини через призму учнівського самоврядування, виховання активної життєвої позиції, підготовка до дійової участі в демократичному управлінні суспільством, згуртування на корисні, добрі справи, виховання в дітей кращих рис громадянина України, захист їх прав, інтересів, робити життя учнів насиченим і цікавим.

Основні завдання діяльності учнівського самоврядування: організація життя учнівського колективу, яка реалізуються у залученні всіх його членів до планування, організації, контролю і підбиття підсумків навчальної і суспільно корисної праці; створення умов для самовизначення, самоствердження й самореалізації кожної особистості через наявність широкого вибору напрямів і видів діяльності; розвиток креативності, ініціативи, формування активної позиції школярів;

Переваги освітньої технології: допомагає розвивати у дітей комунікативні, організаторські та лідерські якості, реалізувати особистісний та творчий потенціал, відчувати причетність до громадських та державних справ, вчитися

толерантності, самовдосконалюватися та самореалізовуватися як особистості, реалізувати соціальні ініціативи, знайти своє місце у громадському житті.

В основі учнівського самоврядування лежать такі основні принципи:

- демократизація та гуманізація шкільного процесу;
- зв'язок виховання з реальним життям;
- виховання особистості в колективі в ході спільної діяльності;
- послідовність, систематичність і єдність виховних впливів;
- свідомість, самодіяльність та активність учнів.
- розширення реальних прав та повноважень органів самоврядування;
- відповідність віковим та індивідуальним особливостям учнів.

Три взаємопов'язані етапи розвитку дитячого самоврядування:

перший етап – організаційний;

другий етап полягає в організації безпосередньої роботи учнівського самоврядування;

третій етап характеризується постійним удосконаленням організаційної діяльності учнів.

Методи і прийоми виховання: колективне спілкування, дискусії, метод круглого столу, метод ділової гри, тренінги, ток-шоу, прес-шоу, колективні рішення творчих завдань, практичні групові та індивідуальні вправи, зустрічі із запрошеними фахівцями, методи з використанням комп'ютерної техніки, майстер-класи, організована гра з елементами інноваційних технологій, тренінги, учнівські проекти, колективні творчі справи та інше.

Джерела, що містять опис технології.

1. Байрамова М. Технології учнівського самоврядування / Байрамова М., Дзюбук А., Дзюбук В. // Директор школи. – 2003. - №15,16. – С.11-13; С. 11-12.
2. Врублевська М. О. Орган учнівського самоврядування // Виховна робота в школі: Науково-методичний журнал. - Харків. - 2006. -. №10 (23). с. 2-15
3. Комарова П. Учнівське самоврядування – крок за кроком // Завуч. – 2002. – № 34.

Назва технології.

Технологія колективного творчого виховання (Методика колективних творчих справ)

Автор-розробник – І. Іванов.

Суть. Провідна ідея – створення учнівського колективу як засобу самовиховання і становлення особистості. Колективна діяльність проєктується на основі конкретної справи, вирішення якої є процесом спільного творчого пошуку кращих рішень життєво важливих завдань. Вона відрізняється від виховних заходів відкритістю щодо постановки виховних завдань та шляхів їх вирішення.

Головна мета – виховання суспільно активної гуманної особистості, альтруїста і творця, формування патріотизму, інтернаціоналізму, колективізму, принциповості, прагнення до виконання свого громадянського обов'язку, працелюбності, активності, відповідальності, гуманізму, добросердечності, дисциплінованості, мужності.

Принципи. Принцип зв'язку виховання з життям, соціокультурним середовищем; принцип цілісності усіх компонентів виховного процесу; принцип педагогічного керівництва і самостійної діяльності школярів; принцип гуманізму; принцип опори на позитивне в особі; принцип виховання в колективі і через колектив; принцип обліку вікових та індивідуальних особливостей школярів; принцип єдності дій і вимог школи, сім'ї і громадськості; принцип здоров'язбереження.

Тривалість колективної творчої справи (КТС) залежить від складності поставлених завдань. За напрямом її можна класифікувати як художньо-естетичну, трудову, суспільно-корисну, пізнавальну, спортивну, оздоровчу, благодійницьку тощо. Вона має наступні технологічні етапи, які І. Іванов визначав як етапи колективної творчості.

I етап – попередня робота колективу: колективне цілетворення, накреслення основних напрямів дій, які потрібні для того, щоб скласти спільними зусиллями дорослих і дітей оптимальний проєкт майбутньої КТС. Бесіда із школярами.

II етап – колективне планування КТС: обговорення та відбір ймовірних ідей відповідно до умов і можливостей членів колективу.

III етап – підготовка КТС: спільний проєкт КТС уточнюється, конкретизується спочатку радою справи, а потім у мікроколективах, які планують і починають втілення окремих частин загального замислу, враховуючи висловлені пропозиції.

IV етап – проведення КТС.

V етап – колективне підбиття підсумків: колективний аналіз та оцінка справи, виявлення надбань і недоліків, позитивного й невдалого (концентрація на позитивному досвіді).

VI етап – стадія найближчого застосування КТС.

Прогнозовані результати: формування учнівського колективу, умінь та навичок самоорганізації; розвиток творчих здібностей; виховання почуття відповідальності.

Джерела, що містять опис технології.

1. Бех І. Д. Особистісно-зорієнтоване виховання: наук.-метод. посіб. / І. Д. Бех. – К. : ІЗМН, 1998. – 240 с.
2. Виховання підростаючої особистості на засадах нової методології // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 3.
3. Виховна система школи / упоряд. В. В. Григораш. – Харків : Основа, 2005. – 128 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – Львів: Новий світ, 2000. – 350 с.
5. Дмитрик І. С. Технологія виховного процесу в школі / І. С. Дмитрик, Я. І. Бурлака. – К. : КДП, 1991. – 96 с.
6. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016 – 583 с.

Назва технології.

Технологія «Долоньки»

Автор: Леся Рондяк.

Суть технології.

Суть технології полягає в утворенні малих груп постійного складу на тривалий час (*визначається інтересом дітей до роботи таких об'єднань*), які мають віднайти для себе цікаві, важливі, корисні справи, спланувати їх виконання, оцінити спільну роботу з її результатами учнів класу.

Враховуючи те, що для дітей гра – важливий емоційний стимул, організаційний момент – утворення груп – проводиться як ігровий. Вводиться «правило долоньки», яке складається з аргументувальної та настановчої частин. Спочатку учням повідомляється, що долоня – важливий засіб комунікації (вітання, сигнал готовності відповісти чи запитати та ін.); кожен палець виконує різні функції, тому й назви у них різні; окрім цього, кожен палець, за даними східних медиків, має акупунктурні точки, масажуючи які, можна вплинути на внутрішні органи. І тут кожен палець має окрему роботу: великий – підвищує функціональну активність головного мозку; масаж вказівного пальця впливає на стан шлунку; середнього – на кишечник; безіменного – на печінку й нирки; мізинця – на серце. Наставовча частина правила містить такі вказівки: хоча кожен палець має своє призначення, він особливий і неповторний, проте лише разом вони можуть виконати найскладніші завдання. Тоді долонька стає працювитою, творчою, адже обдаровані пальчики навчилися працювати узгоджено.

Учитель пропонує учням об'єднатися у такі «долоньки», щоб навчитися працювати разом, дружно й злагоджено. Вчитель заздалегідь продумує варіанти об'єднання учнів, враховуючи симпатії, наявні дружні стосунки, бажання учнів стати лідером-організатором, обмірковує, як максимально врівноважити творчий потенціал кожної новоутвореної групи.

Кожна група обирає капітана (керманіча), назву, емблему – символ назви. Відтепер інформація від кожної малої групи (команди) має надходити щотижня: у понеділок на загальному стенді від кожної команди з'являтиметься листівка з повідомленням: «Плануємо...», «Готуємось до...». Наприкінці тижня кожен капітан повідомляє класові, що цікавого їхня група зробила за цей час. Учитель має допомогти активно функціонувати мікрогрупам, допомагати знаходити цікаві ідеї для спільних справ, розподіляти завдання, вчити підтримувати один одного тощо.

Джерела, що містять опис технології:

1. Рондяк Л. Технології формування партнерської взаємодії учнів у практичній підготовці майбутніх учителів початкових класів // Початкова школа. – 2019. №6. С.1-6.

A decorative border of colored pencils surrounds the central text. The border consists of 12 pencils arranged in a rectangular frame. The top row has three pencils: brown, green, and red. The right side has four pencils: blue, yellow, brown, and green. The bottom row has three pencils: brown, yellow, and blue. The left side has four pencils: yellow, blue, red, and green.

Методичні рекомендації, пам'ятки

Пам'ятка

«Педагогіка партнерства як продуктивна форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу»

1. Педагогіка партнерства – напрям педагогіки, що являє собою систему методів і прийомів навчання та виховання на засадах гуманізму і творчого підходу до розвитку особистості.

2. В основі педагогічного партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем, батьками та громадою.

3. Сутність педагогічного партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні їй права на вибір, власну гідність та повагу, право бути такою, яка вона є, а не такою, якою її хоче бачити вчитель.

4. Основні принципи педагогічного партнерства:

- повага до особистості;
- доброзичливе і позитивне ставлення;
- довіра у стосунках;
- діалогічна взаємодія, взаємоповага;
- розподілене лідерство;
- принципи соціального партнерства.

5. Педагогіка партнерства ґрунтується на таких ідеях:

- навчання без примусу;
- ідея важкої мети;
- ідея опори;
- вільний вибір;
- ідея випередження;
- ідея великих блоків;
- ідея відповідної форми;
- інтелектуальне поле класу;
- самоаналіз.

6. Шляхи реалізації педагогічного партнерства:

1

«Віддавши серце дітям»
організація їх співпраці

(Учитель наближається до дитини
за рахунок любові, поваги та рівності)

Завдання педагога – створювати атмосферу турботи і підтримки учнів, яка сприяє розвитку їх можливостей, задовольняє їхні інтелектуальні, емоційні і соціальні потреби.

7. Педагогіка партнерства і компетентнісний підхід потребують:

1) нового освітнього середовища, яке є:

- розвиваючим;
- мотивуючим;
- має новітнє інформаційно-комунікаційного оснащення;
- сприяє професійній активності педагога;
- підвищує ефективність роботи;
- уможлиблює індивідуальний підхід до навчання;

2) оновлення методичного інструментарію вчителя:

- застосування технологій та методів навчання, заснованих на співпраці, активній участі дитини у навчанні;
- інтерактивні технології;
- організація дослідницької роботи;
- діалогічні методи;
- метод критичного мислення;
- стимулювання самоосвітньої діяльності;
- створення проблемної ситуації та ситуації успіху;
- впровадження методів самооцінки і взаємоперевірки;

3) Зміни підходів до оцінювання результатів навчальної діяльності як можливості:

2

Шлях розподілу функцій вчителя та учня і

- відстеження прогресу учнів;
- діагностики потреб;
- щоденного коректування;
- оцінювання навичок вищого порядку: креативність, критичне мислення тощо;
- моніторинг якості;
- безбальне.

8. Педагогіка партнерства не скасовує вимогливість вчителя, бо як засвідчує практика, саме вимогливий і справедливий педагог має найбільшу довіру і повагу. Але потребує:

1) переосмислення ролі вчителя, оновлення професійного мислення і відповідних цілеспрямованих дій:

- постійний аналіз власної педагогічної діяльності;
- орієнтир на самоосвіту;
- відстеження результатів своєї педагогічної діяльності через систему моніторингу та самомоніторингу;

2) умотиваного педагога з:

- академічною свободою;
- матеріальним стимулом;
- підготовкою вчителя;

3) нових ролей педагога:

- фасилітатор;
- тьютор;
- модератор.

9. Результатом освітнього процесу на основі педагогіки партнерства є випускник Нової української школи.

Рекомендації щодо використання технологій організації змістовної життєдіяльності учнів у позаурочний час на засадах педагогіки партнерства

Педагогіка партнерства – один із компонентів формули НУШ, що включає систему методів і прийомів виховання та навчання на засадах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. За педагогікою партнерства учень – добровільний і зацікавлений односторонній, рівноправний учасник освітнього процесу, відповідальний за його результати, учитель – фасилітатор і тьютор, батьки – мудрі наставники та помічники.

Для набуття досвіду партнерських взаємин між учнями потрібна спеціально організована робота із застосуванням відповідних педагогічних технологій. Але найпродуктивнішими серед них та найефективнішими стануть лише ті, які будуть ґрунтуватися на потребах та інтересах учнів, а також ті, що нададуть можливість вибору у застосуванні своїх здібностей. Це стосується не лише пошуку нових форм роботи з дітьми, але й перегляду вже існуючої освітньої практики в контексті нової філософії.

Для організації змістовної життєдіяльності учнів в позаурочний час на засадах педагогіки партнерства пропонуємо застосовувати **технологію колективного творчого виховання**. Це одна з небагатьох технологій, яка зберігає актуальність за різних суспільно-економічних та політичних формацій. Адже в її основі – цінності, які ніколи не втрачають ваги: творення добра, співдружність сім'ї та школи у вихованні дітей.

Прищеплювати цінності гуманізму найкраще через цілеспрямовані дії. Загалом це притаманно НУШ: менше слів – більше діла. А допомога конкретній людині важитиме для дитини значно більше, ніж слова.

Саме в основі колективного творчого виховання лежать колективні творчі справи (КТС), де рівноцінними організаторами та виконавцями є учні, педагоги та батьки. Тематику КТС та виховних заходів варто ухвалювати спільно з учнями та батьками, а різні тематичні акції краще базувати на дитячій

ініціативі, ідеях. Це добре пасуватиме сучасним, активним і незалежним дітям, дозволить їм без сором'язливості проявити свої творчі здібності і таланти.

Тож рекомендуємо, залежно від характеру провідної діяльності, такі КТС:

- *суспільно-політичні* (усні журнали, участь у випуску класної (шкільної) газети, вибори, фестивалі європейської дружби, день пам'яті, операція «Турбота», естафети національних ігор);
- *пізнавальні* (аукціон знань, виставки дитячої творчості, академія веселих наук, вікторини, ерудит-шоу, КВК, сюжетно-рольові ігри);
- *художньо-естетичні* (поетичний турнір, карнавал мод, вечір казок, народні свята, вернісаж творчих робіт, конкурси пісень, танців, школа етикету);
- *трудові* (книжкова лікарня, трудові акції, майстерня творчих виробів, фабрика іграшок);
- *спортивно-оздоровчі* (створення класної спортивної команди, участь у змаганнях, турнірах, походах, екскурсіях, марафонах, свято «День здоров'я», гра «Робінзонада»);
- *дозвіллєві*: аукціон ігор і розваг, бал (осінній, квітів), дискотеки, день фантазера, конкурси, розваги, розважальні програми;
- *організаційні*: гра «Лідер», день народження колективу, класні збори, день самоврядування, підготовка виховних годин.

Проектна діяльність – також одна з найперспективніших складових сучасного освітнього процесу, тому що створює умови творчого саморозвитку та самореалізації учнів, формує всі необхідні життєві компетенції, які Радою Європи були визначені як основні в ХХІ ст.: полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні та соціальні.

Використання проектної технології у початковій школі має свою специфіку: слід враховувати вікові та психологічні особливості учнів. Усі етапи проектної діяльності повинні ретельно контролюватися вчителем, оскільки і теоретичних, і практичних знань та вмінь у молодших школярів ще мало. Проекти для початкових класів мають бути короткотривалі. Оскільки гра є провідною

діяльністю учнів, то рекомендуємо використовувати саме **проектно-ігрову технологію** в позакласній діяльності учнів.

Ця технологія передбачає виконання ігрових ролей у моделях (ситуаціях), що об'єднуються загальною ідеєю. Це можуть бути ролі історичних постатей, казкових героїв, персонажів літературних творів, соціальні, ділові або професійні ролі.

Ігрові проекти можуть здійснюватися у формі уявної або віртуальної подорожі, журналістського розслідування. Наприклад, учням можна запропонувати імпровізацію популярної програми, інтерв'ю, квести, турніри, ярмарки, сюжетно-рольові та ситуаційно-рольові ігри.

Для того, щоб зацікавити дітей проектно-ігровою позаурочною діяльністю, необхідно враховувати, що:

- найважливішою умовою участі дітей є їх зацікавленість та високий ступінь інтересу;
- значну, майже вирішальну роль відіграє тематика самого проекту, яка повинна обиратися самими дітьми;
- свою роль у проектній діяльності учні вирішують самостійно, без наполягання вчителя;
- кожен учасник проекту повинен чітко знати значущість, корисність та доцільність виконання роботи;
- розподіл дітей на проектні групи та планове виконання завдань повинно проходити на добровільних засадах, без стороннього тиску дорослих.

Нова українська школа приділяє вагомому увагу розвитку творчості, креативності та емоційного інтелекту – якостей особистості, необхідних їй упродовж життя. У наш час люди все більше усвідомлюють, що саме творчість є найважливішою складовою успіху. Здатність творити можна розвивати в молодших школярів за допомогою інтерактивних технологій. Однією з таких технологій є **технологія «Долоньки»**. Її доречно використовувати під час утворення та організації роботи в групах (парах) як тактильний інструмент та як важливий засіб комунікації (вітання, сигнал

готовності відповісти чи запитати та ін.). У початкових класах НУШ кожен навчальний день зазвичай розпочинається з ранкової зустрічі. Пропонуємо застосовувати «Долоньки дружби», «Долоньки примирення» в циклі ранкових зустрічей, у ході виховних заходів на тему дружби, під час проведення Дня дружби в школі, під час занять щодо запобігань булінгу.

Всі діти люблять малювати. Тож рекомендуємо в позакласній діяльності використовувати технологію «**Кольорові долоньки**».

Досвід показує, що малювання долоньками і виготовлення аплікацій дозволить дитині:

- отримувати незабутні позитивні емоції;
- активізувати художній потенціал;
- привчитися до творчості;
- розвивати думки (як ще можна зобразити? як інакше?);
- розвивати самостійність;
- розвивати уявлення;
- розвивати дрібну моторику рук;
- проявити індивідуальність (немає однакових робіт);
- позбутися психологічних меж, страхів (раптом не вийде так, як потрібно).

Головне завдання школи – виховання фізично і морально здорового покоління, формування нової особистості, здатної вдосконалювати себе, готової до активного творчого життя в незалежній державі. Також пропонуємо використовувати долоньки дітей під час проведення хвилин відпочинку. Діти дуже люблять пальчикову гімнастику й ігри. А створення пальчикового театру, поєднання пластики руки з виразним мовним інтонуванням теж подобається школярам різного віку.

Сьогодні нам понад усе бракує позитивного досвіду відповідальної участі громадян у демократичних процесах в країні, постає потреба у наявності особистості, спроможної розв'язати завдання, які забезпечують не просто виживання, а й прогрес нації. Тому ми, педагоги, повинні створити умови для того, щоб діти мали можливість набути такого важливого досвіду соціалізації

та життєвих компетенцій. Саме такою наукою управління є участь у дитячому самоврядуванні.

Використання **технології організації учнівського самоврядування** сприяє поступовому входженню дітей та молоді у соціальне середовище. Беручи участь у реалізації значущих проєктів і програм, учень набуває певних знань, формує свої організаторські вміння, креативні якості і усвідомлює важливість даного процесу. Самоврядування – це ключ до цікавого та змістовного життя дитячого колективу за умови:

- ✓ створення учнівського самоврядування як системи, що забезпечує позитивну соціалізацію дітей та молоді, самореалізації особистості відповідно до її інтересів та суспільних вимог;
- ✓ забезпечення і захист прав та інтересів дітей;
- ✓ забезпечення виконання дітьми своїх обов'язків;
- ✓ створення умов для розвитку учнівських ініціатив;
- ✓ навчання органів учнівського самоврядування активних форм роботи з однолітками;
- ✓ навчання активу учнівського самоврядування основ організаційного менеджменту, ефективних технологій організації діяльності, соціального проєктування, соціального партнерства;
- ✓ спонукання учнівської молоді до протидії проявам аморальності, правопорушенням, бездуховності;
- ✓ підготовка молоді до майбутньої участі в керівництві державними та суспільними справами, формування знань, умінь, навичок управлінської та виконавської майстерності.

Отже, упроваджуючи принципи педагогіки партнерства у свою практичну діяльність та новітні технології, педагогу необхідно враховувати, що: шкільне освітнє середовище – це простір дитинства, який будується на засадах рівності, діалогізму, співрозвитку, прийняття; переосмислення ролі вчителя вимагає від нього оновлення професійного мислення і відповідних цілеспрямованих дій: постійного аналізу власної педагогічної діяльності; орієнтації на самоосвіту;

відстеження результативності своєї роботи через систему моніторингу та само моніторингу. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість. А практика соціального партнерства дає можливість сформувати конкурентоспроможну особистість, здатну вибудовувати нові продуктивні відносини з оточенням, проявляти ініціативу, нести відповідальність за прийняті рішення.

Рекомендації

«Партнерська взаємодія з батьками в контексті НУШ»

Одним із ключових компонентів концепції Нової української школи є педагогіка партнерства, в основі якої – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками.

Метою такого партнерства є інтеграція батьків у педагогічний процес шляхом створення необхідних і достатніх умов для залучення сім'ї до супроводу дитини в освітньому процесі. Таким чином, згідно з новою освітньою парадигмою, сім'я і школа виступають як два повноправні партнери.

Співпраця і взаємозв'язок з батьками завжди були обов'язковим елементом у роботі школи. На сьогодні запорукою успішної організації партнерства школи і сім'ї є діяльність педагогів з дотриманням психолого-педагогічних вимог та правил для встановлення емоційного контакту, ефективної взаємодії вчителя з родиною. А саме:

- соціально-педагогічне партнерство педагогів і батьків, які об'єднали свої зусилля для досягнення спільної мети виховання – формування морально-духовної, життєво компетентної особистості, яка успішно самореалізується у соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал;
- єдність дій педагогів і батьків як основних суб'єктів освітнього процесу;
- зміцнення і розвиток контактів між педагогами й батьками щодо вивчення психології та поведінки дитини;
- постійний діалог як форма відносин між педагогами й батьками, основою якої є свідоме прийняття шкільних вимог і правил батьками, а також шанобливе ставлення педагогів до думок і пропозицій батьків;
- гуманізація міжособистісних відносин, попередження конфліктних ситуацій та оптимізація взаємин між основними суб'єктами освітнього процесу – педагогами і батьками, в основі яких – толерантність, розуміння, співучасть, відкритість, добровільність, здатність до взаємодії;
- постійне, різнобічне і глибоке вивчення сім'ї;

- системна організація навчання батьків, підвищення рівня їхніх психолого-педагогічних знань і компетентностей, урізноманітнення форм і методів педагогічної просвіти.

Аналіз наукових джерел показав, що є **два основні шляхи успішної співпраці** школи та батьків для розвитку партнерства:

- 1) постійне, чітке, двостороннє спілкування.
- 2) різні способи залучення батьків до освітнього процесу.

Одним з основних шляхів співпраці є **спілкування**. Зазвичай виділяють формальне й неформальне спілкування: спілкування з окремими батьками і з групою батьків. Спілкування відбувається під час особистої зустрічі вчителя з батьками або ж за допомогою інших засобів: телефонних дзвінків, електронної пошти, спілкування у соціальних мережах тощо. Ефективність такого спілкування багато в чому залежить від взаємоповаги, уміння вчителя працювати з батьками, знаходити спільну мову та дотримання етики поведінки. Рекомендуємо дотримуватися порад для вчителя щодо спілкування з батьками:

- Слухайте уважно співрозмовника.
- Підтримуйте бесіду, вживаючи короткі репліки: «Так», «А потім» тощо. Не переривайте співрозмовника – дайте йому можливість закінчити речення.
- Ставте відкриті запитання.
- Не забувайте, що інша людина має свої почуття і думки. Не нав'язуйте свої ідеї, думки, відчуття, поради.
- Виявляйте співчуття не лише словами, а й поведінкою.
- Намагайтесь зрозуміти почуття й думки співрозмовника.
- Слухайте не лише слова, а й почуття, які ховаються за ними.
- Наприкінці розмови підсумуйте своїми словами те, що інші хотіли донести до вас.
- Активне слухання потребує достатньо часу, тому сплануйте цю зустріч заздалегідь.

Однією з умов продуктивного партнерства сім'ї і школи є **використання різноманітних форм співпраці**.

Традиційною формою є проведення батьківських зборів. Існують різні види батьківських зборів (організаційні, тематичні, підсумкові та ін.). При будь-якому з них важливо розуміти основні стратегічні моменти у проведенні батьківських зборів, щоб учасники залишалися задоволеними як від процесу, так і від результатів, а самі збори спряли розвитку культури співробітництва. Плануючи збори, важливо розуміти їх мету. Крім того, важливо окреслити очікувані результати, які ви бажаєте досягнути. При формулюванні очікуваних результатів потрібно пам'ятати, що вони мають бути короткими і конкретними твердженнями, які можна виміряти. Наступний крок після визначення мети й очікуваних результатів – спланувати процес і призначити відповідальних осіб. Чим більше деталей учитель продумає і спланує, тим ефективнішими будуть батьківські збори.

При плануванні і проведенні батьківських зборів варто дотримуватись наступних правил:

- батьківські збори – це не обговорення і засудження невдач дітей у навчанні, їх сімей та батьків;
- збори повинні торкнутися батьків «за живе»;
- збори повинні носити як теоретичний, так і практичний характер: розбір ситуацій, дискусії, застосування інтерактивних методів, фішбоун та ін.

Можна використовувати у своїй праці традиційні форми проведення батьківських зборів – лекції, бесіди, дискусії, диспути, батьківські читання, батьківські вечори тощо. Бажано урізноманітнювати їх сучасними формами, що дають змогу «зменшувати дистанцію» у системі «вчитель-батьки», зокрема такими, як:

- ✓ прес-конференція;
- ✓ презентація проєкту;
- ✓ родинна зустріч;
- ✓ ділова гра;
- ✓ практикум;
- ✓ ігровий міні-тренінг;

- ✓ сімейна рада;
- ✓ воркшоп (робоча майстерня);
- ✓ фідбек (зворотний зв'язок, критичний коментар до чогось);
- ✓ батьківський ринг;
- ✓ фішбоун (діаграма «риб'ячої кістки» (англ. Fishbone Diagram) – один з найбільш ефективних прийомів, який можна використовувати тоді, коли необхідно встановити причинно-наслідкові зв'язки, здійснити обґрунтований вибір, розвинути навички роботи з інформацією, навчити вирішувати проблеми тощо).

Цікавою формою співпраці є також «Поштова скринька». У проміжок між зборами батьки опускають у скриньку «листи» (вони можуть бути анонімними), в яких ставлять свої запитання. За тиждень до зборів учитель виймає «листи» і готує відповіді на них. Це дає можливість визначити особисті проблеми з питань виховання, які виникають у батьків, що, в свою чергу, допомагає організувати отримання батьками психолого-педагогічних знань відповідно до їх реальних потреб.

Загалом, використання «поштової скриньки» сприяє взаємному інформаційному забезпеченню та коригуванню сімейного і шкільного виховання школярів.

Однією з результативних форм роботи з батьками є тренінгові заняття, під час яких відбувається навчання батьків та розкривається їхня здатність до пошуку нових знань, рефлексії набуття нового досвіду. Тренінгова форма навчання базується на методиці участі. Це означає, що всі батьки є активними учасниками процесу навчання, тому всі учасники можуть ділитися й обмінюватися між собою інформацією, знаннями і проблемами, а також разом віднайти оптимальне рішення. Тренінгові заняття передбачають розв'язання сукупності таких завдань:

- виявлення й опрацювання проблем, які виникають у процесі виховання дітей;
- розширення наявного у батьків досвіду побудови внутрішньосімейних взаємин із дітьми на основі прийняття нових моделей поведінки;

формування прагнення до підвищення педагогічної культури через соціальну просвіту й самоосвіту.

Задля ефективного спілкування класного керівника з батьками варто проводити індивідуальні бесіди. Вони сприяють взаємному інформуванню педагогів і батьків про особливості виховання конкретної дитини і, перш за все, обміну педагогічним досвідом, який у кожного неповторний. Під час проведення таких бесід необхідно:

починати бесіду з освітлення позитивних моментів (тільки тоді батьки з розумінням і зацікавленістю сприймуть слова педагога);

уникати надмірних негативних характеристик дитини;

не допускати порівнювання з іншими дітьми та іншими сім'ями;

враховувати особливості сім'ї (в тому числі, стиль виховання), пам'ятати, що кожна дитина індивідуальна;

не звинувачувати, не вимагати, не читати нотацій, а лише давати рекомендації;

уважно вислуховувати критичні зауваження на свою адресу, зважувати їх обґрунтованість.

Ще один із основних шляхів співпраці – **залучення батьків до освітнього процесу**. Вчителі мають розуміти переваги такої співпраці для усіх – учнів, батьків і вчителів.

Для батьків це:

розуміння свого впливу на освіту власних дітей;

краще розуміння роботи школи, вчителів, класоводів;

допомога у встановленні кращого спілкування між батьками, дітьми та вчителями;

залучення батьків до навчання дітей вдома;

спонукання батьків до підвищення рівня педагогічних знань.

Для вчителів це:

отримання від батьків додаткової інформації про дітей;

допомога батьків в організації освітнього середовища;

проведення за участі батьків навчальних занять, екскурсій, створення проєктів;

Для дітей це:

створення умов для всебічного розвитку і зростання;

бачення індивідуальності в кожній дитині;

радість за її успіхи, вміння пробачати невдачі;

допомога у зростанні повноцінною, щасливою, гармонійною особистістю.

До інноваційних форм співпраці можна віднести: участь батьків у колективних творчих справах, батьківські уроки, родинні марафони, дні відкритих дверей, квестові ігри, класно-родинні свята та ін.

Однією з цікавих інноваційних форм є «Спільне навчання», під час якого батьки залучаються до проведення уроку. Дітям дуже подобається бачити власних батьків у ролі вчителів, а для інших дітей – це ще один приклад моделі поведінки дорослих людей. Ця форма педагогічного партнерства сприяє зацікавленості дітей до предмета, нового сприйняття, самоствердження, розуміння батьками складності вчительської професії, стимулює учнів до навчання.

Батьківські майстер-класи – це форма співпраці батьків учнів і вчителя, під час якої батьки не лише розповідають про свою роботу або захоплення, а й демонструють її. Класний керівник може запросити тата або маму до школи або відвідати їх на робочому місці. Ця форма співпраці допомагає дитині обрати майбутню професію.

Залучення батьків до «Креатив-бою» сприяє тісній взаємодії учнів з батьками та вчителем. Проведення цього заходу передбачає виконання найрізноманітніших завдань: швидкої та чіткої відповіді на поставлені запитання, креативності і нестандартного мислення при розв'язанні відкритих задач, вміння працювати у команді. Алгоритм роботи:

1. Батьки і діти об'єднуються у команди (окремо).
2. Обирають капітана, вигадують назву.

3. Уважно слухають завдання та готують протягом 10 хвилин відповіді щодо вирішення даної задачі.
4. На аркуші формату А-3 відтворюють власні ідеї (у довільній формі).
5. Презентують роботу.

Школярі разом з батьками із великим задоволенням вирішують різні завдання, дають креативні відповіді, знаходяться у постійному творчому пошуку.

Отже, педагогічне партнерство сім'ї та школи значною мірою залежать від відносин між учителем і батьками учня, оскільки контакт двох вихователів – батьків та педагогів – крок до взаєморозуміння, до набуття довіри, обміну духовними й емоційними цінностями, засвоєння педагогічного досвіду, знань, які вчитель і батьки передають один одному.

Основними умовами ефективності педагогічного партнерства між сім'єю та школою в умовах НУШ є взаєморозуміння, дотримання етики спілкування, позиції рівноправності, зацікавленість обох сторін – батьків і вчителя в гармонійному розвитку та вихованні учня, а також використання найрізноманітніших форм співпраці. Лише за дотримання цих умов можливий належний розвиток, формування дитячої особистості та функціонування складових педагогічного трикутника «батьки – дитина – вчитель».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посіб. К., 2001. С. 220–223.
2. Губенко О. О., Мельничук Л. Б. Інтерактивні форми роботи з батьками першокласників: метод. збірник. Тернопіль, 2006. 48 с.
3. Кириченко В., Ковганич Г. Соціальне партнерство школи і сім'ї: переосмислення проблем і перспектив. Довідник директора школи. 2015. № 5–6 травень-червень. С. 28–34.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja. Rozdil 8. Spivpraca z batkamy. URL: https://base.kristti.com.ua/wp-content/uploads/2017/10/rozd_8_Batki.pdf.

A decorative border of colored pencils surrounds the central text. The pencils are arranged in a rectangular frame. The top row consists of four pencils: brown, green, red, and blue. The right side has four pencils: blue, yellow, brown, and green. The bottom row has three pencils: brown, yellow, and blue. The left side has four pencils: yellow, blue, red, and green.

Методичні розробки уроків

Автор уроку: Бачинська Олена Миколаївна, вчитель початкових класів
Полтавського НВК

Предмет: Я досліджую світ.

Клас: 1.

Тема. Властивості води.

Мета: Дати учням уявлення про властивості води (прозора, рідка, без кольору, без запаху, не має форми, розчиняє деякі речовини), про зміни станів води (твердий, рідкий, газоподібний); розвивати пізнавальне ставлення до природи, дослідницький підхід до пізнання властивостей води; виховувати вміння працювати в групах, бережно ставитись до природи, навколишнього середовища.

Предметні компетентності, що формуються на уроці:

здатність бачити і розуміти навколишній світ, орієнтуватися у ньому, усвідомлювати свою роль і призначення, творчу спрямованість, уміти вибирати цільові установки для своїх дій і вчинків, приймати рішення, уміти досліджувати, спостерігати.

Ключові компетентності, що формуються на уроці:

опановує креативні навички продуктивної діяльності: добуванням знань безпосередньо з реальності, володінням прийомами дій у нестандартних ситуаціях, уміння працювати з іншими.

Методи і прийоми: слово вчителя, робота в групах, гра «Добрий дощик», «Так-ні», «Асоціативний куш», вправа «Мікрофон».

Обладнання і матеріали: класна дошка, комп'ютер, доступ до інтернету, телевізор, набір для проведення дослідів, посуд з рідинами, цукор або сіль, соломинки за кількістю учнів у класі, краплинки із кольорового паперу для руханки, кульки голубого кольору.

Рекомендації щодо організації освітнього простору

Ранкове коло, підсумкові завдання виконують у загальному колі: всі сидять на килимку або стоять. Парти з'єднані у такий спосіб, щоб утворилося 3 столи для роботи у групах.

Перебіг уроку

I. Мотиваційний етап

Ранкова зустріч

1. Вітання.

— Любі діти! Я пропоную стати всім у коло, взяти один одного за руки і показати свій настрій.

— Я бачу настрої кожного із вас. Але для того, щоб у всіх дітей був гарний настрій, потрібно... (*усміхнутися, торкнутися носика, щічки, полоскотати ...*).

— А тепер покажіть свій настрій!

2. Щоденні новини. *Повідомлення синоптика:*

Сьогодні ___ (число) _____ (місяць) _____ (день тижня).

Надворі _____ (пора року).

Стовпчик термометра показує ___ (градусів), _____ (тепло/холодно).

Коли вранці я йшла до школи, небо було _____ (ясним, похмурым).

Опади (були/не було).

Дитина дня

3. Обмін інформацією.

Слово вчителя

— Сьогодні ми продовжимо досліджувати воду. Будемо говорити про чарівницю, яка володіє мистецтвом перетворення, може змінюватися: то біжить швидко у потічку, то падає на землю, виблискуючи холодними витинанками-крижинками, то піднімається у повітря у вигляді пари. Сьогодні вона плаче дощем, а на завтра вкрила землю рясним туманом. Така маленька й така необхідна для всього живого. Хто ж ця чарівниця?

Перегляд відео: <https://www.youtube.com/watch?v=2UR2OwS3Afw>

Гра «Добрий дощик»

(Діти утворюють коло і отримують кульки голубого кольору)

Ось безліч дрібненьких краплинок:

Із дощів та струмочків, з туману й росинок...

Фантазії трохи проявлять малята —

Зумійте всі краплинками стати і сказати,

Де б жили і кому допомогли?

(Гра продовжується, доки в колі всі діти щось скажуть)

Відгадування загадок

— Вода — справжня чарівниця. Вона вміє перетворюватися та змінюватися.

Відгадаймо, на що?

1. У вогні не горить,

У воді не тоне. *(Лід — твердий.)*

2. І не борошно, а білий,

І не вата, а м'який,

І, як дзеркало, блискучий,

Покриває гори-кручі,

Застеляє землю вкрай,

Щоб був гарний урожай,

Що це буде? Відгадай! *(Сніг — твердий.)*

3. З високості, мов сльозинки,

Линуть вниз дрібні краплинки,

З льоту, навкіс, напрямки

Дзвінко б'ються об шибки.

Об'єднавшись у струмочки,

Заливають всі куточки.

Їх багато, не злічити.

Як краплинки зветься, діти? *(Дощ — рідкий.)*

4. Влітку з неба, мов зернинки,

Впали білі горошинки. *(Град — твердий.)*

5. Снігуронька дихне, мереживо ясне

Простелить по землі, повісить на гіллі.

А сонечко погляне —

Мереживо й розтане. (*Іній — газоподібний.*)

Примітка. За необхідності слід пояснити дітям, що іній — це пара, що під час замерзання перетворюється на дрібні кристалики.

Групове заняття

- Водиця підготувала для вас завдання. У коробці є картинки. Кожен бере собі одну картинку і викладає свій малюнок до відповідного стану. (*Так утворюються групи*)

Руханка «Райдужні краплинки»

Учнів стають в коло. Вчитель показує дітям по одній краплинці (вирізані заздалегідь з різноколірного паперу), а діти мають назвати, якого кольору краплинка, і доторкнутися до будь-якого предмета в класі, який має такий колір.

Слід використовувати кольори, які точно можна буде знайти у класі й на одязі.

II. Етап цілевизначення.

1. Ознайомлення з темою і метою уроку.

- Вода має багато таємниць. І сьогодні ми спробуємо дізнатися про них потрапивши до чарівної лабораторії. Будемо досліджувати властивості води.

2. Вправа «Очікування».

III. Опрацювання навчального матеріалу.

1. Слово вчителя.

- Наш клас перетворився на дослідницьку лабораторію. Ми будемо проводити досліди, робити висновки.

2. Перегляд відео . Корисні підказки. Вода

<https://www.youtube.com/watch?v=RmErh04ndGs>

3. Робота в групах. Дослідження властивостей води.

Дослід 1.

Текучість. Учитель пропонує учням узяти рукою всю воду зі стакана, перелити воду.

Запитання для обговорення:

- Чи вдалося вам узяти всю воду? (Ні)
- Чи можна покласти всю воду в кишеню? (Ні, вона розтікається.)
- Чому не змогли взяти воду? (Вона «втекла».)

Підсумуйте: «Вода рідка і текуча, тому її можна переливати з посудини в посудину».

Дослід 2.

Форма води. Учитель просить учнів перелити воду з меншого стаканчика в більший, а потім у колбу.

Запитання для обговорення:

- Чому так легко перелилася вода? (Вона рідка.)
- Яку форму мала вода в стакані?
- Яку форму мала вода в колбі?

Підсумуйте: «Сама по собі вода не має форми, але вона набирає форму посуду, в який її наливають».

Дослід 3.

Запах води. Учитель пропонує учням понюхати воду у склянці. Роблять висновок, що вода не має запаху. Учитель просить учнів додати до води лимонний сік або різні види ефірної олії, пропонує учням знову понюхати воду.

Підсумуйте: «Вода сама по собі не має запаху, але може його набувати».

Дослід 4.

Смак води. Учитель наливає в першу склянку чистої питної води і пропонує охочим спробувати її на смак через окремі соломинки. Запитує школярів, яка вода на смак. У другу склянку наливає апельсиновий сік і пропонує теж спробувати. Запитує учнів, що вони відчули.

Підсумуйте: «Вода у чистому вигляді не має смаку. Смак їй надають різні речовини, що їх додають у воду».

Дослід 5.

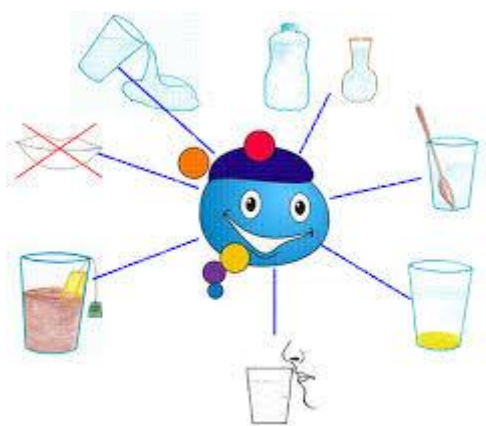
Візьміть дві склянки: одну – з водою, іншу – з чаєм. (Склянки підготовлені заздалегідь вчителем). Учитель пропонує опустити ложку в склянку з водою, іншу – в склянку з чаєм. Що ви помітили?

Підсумуйте: «Вода чиста і прозора».

Дослід 6.

Вода як розчинник. Учитель запитує: - Що буде з цукром, якщо його всипати у воду? *Підсумуйте: «Цукор розчиниться».*

4.Метод «Асоціативний куц».

Учитель разом з учнями описує властивості води, які дослідили: вода – рідина, яка не має власної форми, вона набуває форму посудини, у яку її наливають. Вода безбарвна, без смаку і запаху, розчиняється.

Учитель запитує учнів, які органи чуття допомогли їм визначити ці властивості води (ніс, язик, очі).

IV. Рефлексія

1. Гра «Так —ні».

Учитель зачитує дітям уголос твердження; якщо правильне – діти мають встати, якщо неправильне – сісти.

- Вода може замерзати.
- Вода не випаровується.
- Вода блакитного кольору.
- Вода прозора.
- Вода пахне лимоном.

- Вода може розчинити пісок.
- Вода розчиняє цукор.
- Лід – це твердий стан води.
- Пара – це рідкий стан води.
- Вода є безбарвною.
- Вода текуча.

2. Вправа «Мікрофон».

- Чи сподобався вам урок?
- Чи справдилися ваші очікування?
- Чи задоволені ви своєю роботою на уроці?
- Який настрій у вас на кінець уроку?

3. Слово вчителя.

- Молодці! Ви були справжніми дослідниками.
Закінчився наш урок. Піднялися на один крок.
Стали трішки ми мудріші. Про водичку дізналися більше.
Дуже всім вона потрібна
Адже в світі без води - НІ ТУДИ І НІ СЮДИ!

Автор: Озернюк О.М.

Тема: Вода в житті людини.

Вид проєкту: навчально-дослідницький.

Основне питання: дослідити властивості води та з'ясувати її значення.

Тематичні питання:

- Яке значення має вода в житті усіх живих організмів, в тому числі і людини?
- Які є шляхи забруднення води?
- Які є способи охорони води від забруднень?

Мета проєкту: формувати уявлення учнів про цінність та значення води у житті людини; з'ясувати шляхи забруднення води та способи її охорони від забруднень; вчити школярів проводити досліди, спостереження та обробляти отримані результати; працювати самостійно та в групах; робити висновки, узагальнення, доводити власну думку; розвивати вміння формулювати проблему, шукати шляхи її розв'язання; сприяти вихованню любові до природи, прагнення її оберігати та примножувати.

Завдання проєкту:

- допомогти учням засвоїти відомості про значення води у житті людини;
- вчити школярів використовувати знання про властивості води, її важливість у природі та цінність для людини;
- стимулювати в учнів бажання берегти воду.

Спосіб розв'язання проблеми:

- ознайомлення з додатковою довідковою і художньою літературою про воду, спостереження дітей за властивостями води, прислів'я, прослуховування та обговорення казки, створення пам'ятки користування водою, творча робота учнів.

Обладнання: картки, малюнки, кольорові олівці, правила роботи в групі, картки для групової роботи.

Освітній продукт:

- колективне створення лепбуку «Вода – джерело життя».

Тривалість: 2 тижні.

Характеристика проєкту:

- за кінцевим результатом: практико-орієнтований;
- за змістом: навчально-виховний;
- за кількістю учасників: колективно-груповий;
- за тривалістю: середньотривалий;
- за характером контактів: класний.

База реалізації проєкту: Кінецьпільський ЗЗСО I-III ступенів.

Учасники проєкту: учні 2-А класу.

Термін реалізації проєкту:

Початок: 31.01.2020.

Закінчення: 10.02.2020.

План виконання проєкту

I. Підготовчий етап.

- 1.1 Розробка плану проєкту.
- 1.2 Об'єднання дітей у групи, враховуючи їхні інтереси та захоплення.

II. Планування роботи.

- 2.1 Ознайомлення з метою та завданнями для групової роботи.
- 2.2 Визначення шляхів виконання завдань, пошуку інформації.
- 2.3 Розподіл обов'язків між членами груп.

III. Етап практичного виконання роботи.

- 3.1 Робота учасників проєкту над індивідуальними та груповими дослідженнями.

IV. Презентаційний етап

- 4.1. Представлення досліджень групами учнів.

Виконання завдань проєкту

I. Попередня робота.

Пригадати:

- яке значення води у житті людини;

- в яких станах може перебувати вода.

II. Підготовчий етап.

2.1 Розробка плану проєкту.

2.2 Об'єднання дітей у групи, враховуючи їхні інтереси та захоплення.

Для участі в проєкті заплановано роботу п'ятьох груп: «Дослідники», «Екологи», «Журналісти», «Науковці», «Дизайнери».

2.3 Ознайомлення з метою та завданнями для групової роботи.

Дослідити властивості води, дізнатися про її цінність для людини, написати замітку про важливість води, створити ілюстрації до пам'ятки, всі матеріали систематизувати, оформити у лепбук «Вода в житті людини».

Завдання для групи «Дослідники»:

1. Провести досліди «Вплив води на живу істоту». Для експерименту вибрати листки будь-якої рослини, яка росте у класній кімнаті.
2. Зробити та оприлюднити висновки стосовно проведеного досліду.
3. Результати записати у таблицю.

Завдання для групи «Екологи»

1. Дослідити кількість витраченої води під час чищення зубів та миття рук і обличчя.
2. Опрацювавши наукову літературу, інтернет-джерела, створити пам'ятки для екологічної поведінки з водою.

Завдання для групи «Журналісти»

Колективно скласти пам'ятку про значення води для людини.

Завдання для групи «Науковці»

Відшукати цікаві факти про воду.

Завдання для групи «Дизайнери»

Зібрати весь матеріал, запропонований групами, систематизувати його, розмістити на сторінках лепбуку, заготовка якого була попередньо виконана з картону.

III. Етап практичного виконання роботи.

Виконання завдання в групах.

Група «Дослідники»

Діти відрізали чотири листочки з однієї рослини і помістили кожен в окрему склянку. У першу склянку додали дві столові ложки оцту. Це склянка з підписом «Окислена». У другу склянку поклали дві столові ложки солі. Підписали: «Солона». До третьої склянки води долили дві столові ложки олії підписали: «З олією». В четвертій склянці залишили воду чистою.

Усі чотири склянки поставили в однакові умови – на підвіконня. Спостереження велися протягом тижня. Найкращий вигляд мав листочок, що перебував у склянці з чистою водою.

Орієнтовна розповідь

Я вважаю, що життя на Землі без води неможливе. Без води жодна рослина не проживе й 5 днів. Людина також не може обійтися без води, бо вона входить до складу будь-якого живого організму. Втрата води призведе до смерті більшості рослин, тварин і людей. Отже, все живе на Землі без води загине, а значить чиста вода – це джерело життя.

Група «Екологи»

Члени дослідницької групи вимірювали використання води два дні. Загальна кількість використаної води учасниками групи першого та другого дня становила 20 літрів.

Учні зробили висновок, що без води не можливо жити, але її потрібно економити та витратити даремно.

Група «Журналісти»

Колективно склали пам'ятку про значення води для людини.

Пам'ятка для подорожнього

Любий друже! Не обійди стороною кожну забуту людьми криничку, занедбане джерельце. Зроби так, щоб люди могли пити холодну водичку і дякувати кожній криничці, кожному джерельцю й добрим людським рукам, що зуміли зберегти маленьке джерельце... Кожна краплинка води – це життя якоїсь рослинки чи тваринки. Життєдайна прохолода у палючу спеку для людини. Тому не будь байдужим, поверни життя криничці.

Група «Науковці»

Пошуки цікавого матеріалу про воду (цікаві факти, мультфільми, відеоролики, легенди...).

Наша група намагалася знайти цікаві факти про воду. Ми прочитали багато матеріалу про цю рідину. Ось, що ми хотіли б довести до вашого відома:

1. Океан займає 71% поверхні Землі. Найбільша глибина сягає 6 тис. м. Кількість води в океані – 1300 млн. куб. км.
2. Якщо нашу планету за розмірами порівняти з головою новонародженої дитини, то вся вода на Землі буде дорівнювати двом слізкам на її віях.
3. Якщо всю воду рівномірно розлити на поверхні планети, то вона вкриє її шаром товщиною 3000 м.
4. За одну добу з поверхні Світового океану випаровується майже стільки ж води, скільки її знаходиться в руслах річок всього світу.
5. Сьогодні ми споживаємо ту саму воду, що й динозаври 150 млн. років тому.
6. При спразі бізони відчують воду за 5-7 км.
7. Американський тушканчик взагалі не п'є води – йому досить вологи із зерняток.
8. Медузи на 95-98 % складаються з води.
9. Рослини дещо витриваліші до нестачі води. Якось під час досліду кактус вагою 37 кг не поливали 6 років. За цей час він втратив 11 кг та залишився живим.
10. А щоб виростити 1 кг овочів, потрібно 2 т води.
11. Без води влітку верблюд може прожити 3 доби, а взимку – 8 діб.
12. Людині вода потрібна щодня. Разом з їжею ми щодоби споживаємо близько 3 л води. За все життя людина споживає в середньому 50-60 т води (дві цистерни).

Народні прислів'я і приказки про воду

1. Будь здоровий, як вода.
2. Глянь у воду на свою вроду.
3. Вода все сполоще, крім лихого слова.

4. Куди вода тече, там травиця росте.
5. Де вода, там і верба.
6. Тиха вода береги рве.
7. Вода камінь точить.

Казка про цілющу воду

Наші пращури були справжніми водопоклонниками. Вони обожнювали будь-які водойми – море, озеро, річку, джерело, криничку. А за чистоту та смак джерельну воду народ називав живою, тобто особливо цілющою. Люди вірили, що вона додавала сили, зцілювала рани, повертала до життя.

Давно теє було, ще коли люди, щоб вижити, змушені були полювати на птицю і звірів, яких у наших краях водилося незліченно. Одного разу трапилося на полюванні нещастя – випущена невмілою рукою стріла влучила одному з мисливців у груди під самісіньке серце. Поклали товариші вмираючого юнака на дно ями, щоб на прощання міг побачити рідне голубе небо... І тут раптом якась невидима сила наповнила тіло пораненого, зупинила кров і вгамувала біль.

Юнак підвівся з землі і став придивлятися до того місця, де лежав. Там ґрунт був ледве вологим. І тоді він пішов по вологій землі вглиб яру і прийшов до невеликої печери. А далі став прямо руками чистити її дно, звільняючи від верхнього шару глини та мулу. Йому кинулись допомагати товариші, і скоро з-під їхніх рук весело вдарило джерело, задзюркотів струмочок по дну яру. Припав до нього спраглими вустами поранений.

І, о диво! Зарожевіли його щоки, розправилися плечі, до юнака повернулась життєва сила. Зрозуміли тоді мисливці, що джерело не просте, а цілюще, прочистили його гарно та й розповіли всім про свою дивну пригоду. І потяглися до джерельця люди. А вода його виявилася не тільки цілющою, а ще й молодість та силу повертала. Ідуть до джерела старі, а вертаються парубками. Називали те джерело «Молодильним».

Всьому світові відомі й інші цілющі українські води «Миргородська», «Дніпропетровська», «Трускавецька», «Нафтуся» та багато-багато інших. Ці води створила сама природа.

Тяжким гріхом вважалося плюнути у воду чи її забруднити.

Група «Дизайнери-укладачі»

Укомплектування матеріалу для оформлення лепбуку.

Весь матеріал, запропонований групами, систематизували, розмістили на сторінках лепбуку, заготовка якого була попередньо виконана з картону.

Презентували отриманий продукт – «Вода – джерело життя».

IV. Презентаційний етап проєкту.

Презентація досліджень проходила на уроці «Я досліджую світ» під час вивчення теми «Вода в житті людини». Кожна група презентувала свої нароби.

Працюючи над проєктом, діти створили лепбук та виробили правила, за якими повинні жити самі і спонукати до цього інших.

Рефлексія

-Ви добре виконали поставлені завдання. Сподіваюсь, що кожен із вас у майбутньому обов'язково буде їх дотримуватись. Пропоную вам пограти в гру «Для чого нам потрібна вода».

Гра «Для чого нам потрібна вода»

Діти утворюють коло. Одна дитина – Маленький принц. Решта – крапельки з криниці, яка напоїла Маленького принца в пустелі. Маленький принц по черзі запитує кожну крапельку: «Для чого нам потрібна вода?». Крапельки повинні відповідати так, щоб їх відповіді не повторювалися. Наприклад: «Вода потрібна, щоб умивати людину, освіжати квіти рососою, віддзеркалювати зірки і Місяць, створювати веселку тощо». Якщо крапелька не може відповісти на питання Маленького принца, вона «випаровується з криниці» – залишає гру. Перемагає крапелька, яка найдовше залишиться в колі. Після цього Маленький принц розповідає про все, що він дізнався від крапельок. За бажанням діти

вдома можуть намалювати свої відповіді. З малюнків дітей складається виставка: «Для чого нам потрібна вода».

– Подякуйте один одному за допомогу, співпрацю.

– Кажуть люди: скільки криниць на землі, стільки зірок на небі. І якщо вам доводилося бачити, як падає небесниця, знайте – то десь замулилося джерело.

Отже, щоб не згасали зірки, оберігайте живі криниці і джерело нашого життя

– воду!

Автори уроку: члени творчої групи вчителів початкових класів Первомайського району.

Предмет: Я досліджую світ.

Клас: 1.

Тема уроку: Різноманітність птахів.

Мета: формувати в учнів ключові компетентності:

вміння вчитися - самоорганізовуватися до навчальної діяльності, доводити роботу до кінця;

загальнокультурну компетентність – дотримуватися норм мовленнєвої культури, уживати відповідну до ситуації спілкування лексику, бачити красу природи;

мовно-літературну – розвивати вміння: усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, пояснювати факти; читати слова, речення, вставляти необхідні за змістом слова;

математичну - розвивати вміння співвідносити реальні об'єкти з моделями геометричних фігур;

соціальну – вміти вислуховувати думку співрозмовника, поважати її, висловлювати свій погляд на ситуації, працювати в групі, парі;

формувати в учнів предметні компетентності:

продовжити формувати поняття про птахів; розширювати уявлення про їх різноманітність, удосконалювати вміння порівнювати птахів за істотними ознаками та будовою тіла; вчити розподіляти на групи за зовнішнім виглядом та групувати їх за середовищем існування, проводити дослідницькі дії з об'єктами природи;

розвивати спостережливість, кмітливість, увагу під час дослідження;

виховувати любов до птахів, бажання пізнавати більше про їх життя, особливості та місця поселення.

Освітні галузі, що інтегруються: природнича, мовно-літературна, громадянська та соціальна.

Очікувані результати:

ПРО – Проводить самостійно або в групах прості спостереження та дослідження. Робить висновки про те, що птахи живуть скрізь на землі. Називає пташок, які живуть у лісі, біля водойм, в повітряному просторі. Відрізняє водоплавних птахів за їх характерними ознаками.

МОВ – Учень з увагою сприймає усні репліки, реагує на інформацію в діалозі, розповідає про власні почуття та емоції, викликані спостереженнями. Уживає відповідно до спілкування лексику, поповнює словниковий запас, читає і складає слова з вивчених букв. Читає вголос короткі тексти, доповнює їх необхідними за змістом словами.

ГЮ – Уважно вислуховує думку співрозмовника, поважає її. Висловлює свій погляд на ситуацію, працює в групі, парі. Надає допомогу тим, хто її потребує і висловлює вдячність та підтримку.

Обладнання: комп'ютер, підручник «Я досліджую світ» М.С. Вашуленко , В.Г. Бевз, Т.П. Єресько, О.Г. Трофімова, частина II; робочий зошит №2 до підручника, зображення різноманітних пташок; ілюстрації природи навесні, картки з буквами; завдання для роботи в групах; матеріали для дослідів: склянки з водою, набір пір'я.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Перебіг уроку

Ранкова зустріч

1.Вітання

Сонечко встало,

Іде новий день.

Любі діти,

Усім: «Добрий день!».

Пташечка в небі

Співає пісень,

Ніби вітає усіх:

«Добрий день»

2. Щоденні новини.

- Діти, чи помітили ви, що сонечко почало світити яскравіше?

- З приходом якої пори року це відбувається?

(З приходом весни)

-Сьогодні: ...*(черговий учень повідомляє день, число, місяць)*.

Погода

3. Обмін інформацією на тему «Що нам дарує весна?».

- Придивіться, як весна крокує по землі та щедро завітчує її. Як легко дихається навесні. Вдихніть на повні груди весняного повітря.

- Що ви відчуваєте?

- Чи покращився ваш настрій?

- А що ще нам дарує весна?

- Послухайте, як про це сказав поет.

Що дарує нам весна

Весна дарує кожному, що треба і що хочеться.

Полям – сніги поталі, лісам – траву і листя,

Птахам, які вертають, дарує рідні гнізда.

По жмені ластовиння весна дарує дітям,

А мамам – ранки сині та перші ніжні квіти.

Річкам дарує воду, зернинам – теплу землю,

А сіячам – роботу, почесну і веселу.

А. Костецький

- Які ж дарунки, на думку автора, приносить нам весна?

Дати відповідь на поставлене питання допоможе

Гра «Продовж речення та підбери ілюстрацію». (Додаток 1)

Весна дарує

- Полям –
- Лісам –
- Річкам -
- Людям – сіячам –
- Мамі –
- Дітям –
- Птахам –

- Діти, як ви вважаєте, чому для пташок так важливо мати гнізда?

(Тому, що це їх будиночки. Тому, що там вони висиджують своїх пташенят.)

Слово вчителя

- Виявляється, діти, що більшість пташок – справжні майстри з виготовлення своїх гнізд. Але деякі з них шукають вже готові місця для гніздування. Це можуть бути старі дупла в деревах, чужі гнізда або готові будиночки (шпаківні), які люди часто майструють і прикріплюють у своїх садках, щоб привабити пернатих друзів.

- На вашу думку, чому так роблять люди?

- Згадайте, яку користь приносять птахи?

4.Групова робота.

Завдання: скласти незвичний будиночок (шпаківню) для птахів.

На виконання завдання 5 хвилин, використовувати можна різні матеріали: палички Кюізенера, LEGO.

Перегляд результатів роботи

- Я маю надію, що вдома з батьками ви неодмінно змайструєте справжній будиночок для пташок.

I. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності.

Лунає запис співу пташок.

Слово вчителя. - Сьогодні до нашого класного віконечка теж залетіла пташка.

Вона знає, що в цьому класі навчаються розумні дітки, які завжди готові

дізнатися про щось нове. Подивімося, з якими проханнями звертається вона до вас.

Учні розгортають листівку і читають.

«Маленькі друзі!

Впізнавайте нас завжди!

Дізнайтеся, хто з нас де живе!

Дослідіть, чому одні з нас уміють плавати, а інші ні.

Бажаю успіхів!»

- Діти, мабуть, не даремно пташки звертаються до нас із таким проханням. Чи завжди ми відразу можемо назвати пташку, яку побачили? А сказати, де вона живе? І чому це, дійсно, одні пташки вільно плавають, а інші не заходять до води? (*Відповіді учнів та їх передбачення*). На деякі запитання вже сьогодні ми зможемо дати правильні відповіді.

II. Повідомлення теми уроку.

1. Слово вчителя.

Продовжуємо знайомитися з різноманіттям пташиного світу. Дізнаємося, де на землі живуть птахи. Чим вони можуть відрізнятися між собою?

2. Колективне складання плану уроку.

Вправа «Передбачення»

Але для цього ми:

1. Пригадаємо(все що знаємо про пташок).

2. Попрацюємо(з підручником, в групі, в парі).

3.Проведемо..... (власні спостереження та досліди).

4.Зробимо(висновки).

III. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів.

Метод «Прес»

(Поєднується з роботою із сигнальними картками, якщо учень відповідає правильно – інші піднімають картку зеленого кольору, неправильно – червоного).

- Хто такі птахи?
- Чим вони відрізняються від інших тварин? -
- То яких тварин називають птахами?
- Чи все пір'я однакове у птаха?
- Назвіть будову птаха на прикладі голуба.

IV. Вивчення нового матеріалу.

1.Робота з підручником.

1 Розглянь малюнки. Розшифруй назви птахів.

Учні за допомогою набору літер складають слова на дошці: страус, лелека, лебідь, качка, пінгвін, ківі.

2.Бесіда за ілюстрацією підручника.

- Діти, чи погоджуєтесь ви з думкою про те, що птахи живуть там, де дуже спекотно, і там, де неймовірно холодно?
- Доведіть свою думку і назвіть таких пташок.
- Назвіть птахів, які не вміють літати.
- А які із зображених птахів вміють плавати?
- Про яку пташку вам нічого не відомо, але ви добре знаєте фрукт з такою назвою?

Автором розповіді про дивну пташку ківі буде.....

3. Вправа «Крісло автора».

Учень виступає з повідомленням орієнтовно такого змісту:

Ківі – пташка, що не літає. Живе вона тільки в далекій Новій Зеландії. Хоч ківі не літає, але крила в неї є – не більше 5 сантиметрів. Вона має довгий дзьоб (10-12 см), пересувається по землі, має міцні ніжки. Веде нічний спосіб життя. Харчується земляними жуками, хробаками, молюсками.

-Дякуємо за повідомлення. Тепер і ми дізналися про таку дивовижну пташку.

Фізкультхвилинка «Пташки». Режим доступу:

<https://epicube.su> › GalinavikK2309

(Діти імітують рухи птахів під веселу музику.)

-Діти, як ви гадаєте, де на землі пташок найбільше живе?

Отже, наступним завданням для вас буде: розселити пташок за місцем їх перебування та назвати, хто з них де живе.

4. Робота в групах.

(Об'єднання в групи здійснюється за уподобаннями учнів. У набір фото птахів для кожної групи входять зображення різноманітних пташок. Це дає можливість учням відшукати необхідних птахів не тільки зі свого набору, а й звернутися до інших.

Діти обирають малюнки:

1 група «Дослідники лісу»

Завдання:

Доповнити картинку лісу пташками, які там можуть жити. Відповідь починати реченням: «У лісі живуть такі птахи:».

2 група « Дослідники водойм»

Завдання:

Доповнити картинку водойми пташками, які там можуть жити. Відповідь починати реченням: «Біля водойм живуть такі птахи:».

3 група «Дослідники відкритих просторів»

Завдання:

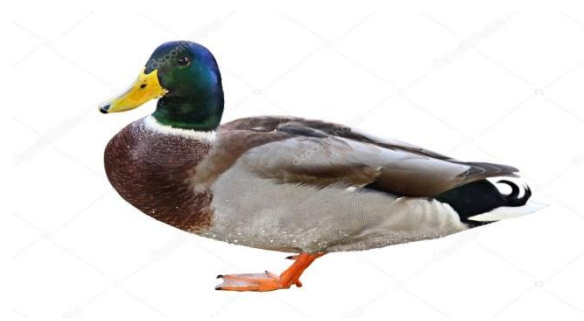
Доповнити картинку птахами, які живуть у відкритих просторах. Відповідь починати реченням: «У відкритих просторах живуть такі птахи:».

Презентація роботи груп . (Додаток 2)

5.Відгадування загадки.

-Діти, відгадайте загадку. Що це за птах?

У воді купається,
водою обливається,
вода до неї не чіпляється. **(Качка)**

Проблемне питання:

-А чому це качечка сухою залишається?

-З чим це пов'язано?

6.Дослідницька робота (в парах).

Проведемо дослід і переконаємось, в чому ж справа.

Хід дослідження:

- Візьми качину пір'їну. Яка вона на вагу?
- Опустити її в склянку з водою. Торкнися пера. Чи стало воно мокрим?
- А тепер опусти у воду курячу пір'їнку. Що ти помітив?
- Зроби висновок. Устав відповідні слова з довідки.

Висновок:

Водоплавні птахи, коли чистять дзьобом своє пір'я, одночасно змащують його.....

Тому пір'я цих птахів під час плавання.

Курка такого не має, тому її пір'я у воді

Слова для довідки:

Жиром, не намокають, жиру, намокає.

7. Узагальнення і систематизація знань.

Робота в зошитах (с.30).

Упізнай птахів за описом. Запиши їхні назви.

Птах, який підкладає яйця в чужі гнізда... – зозуля.

Санітар лісу... – дятел.

Лісовий птах із довгим хвостом і чорно-білим пір'ям, скрекоче... – сорока.

Хижий нічний птах. Має велику круглу голову й дзьоб-гачок... – сова.

«Найвірніші птахи»... - лебеді.

Вправа «Мікрофон»

-Чи погоджуєтесь ви з висновком: *Птахи – одні з найпоширеніших тварин на землі. Вони живуть скрізь.* Доповніть висновок уточненням. Де саме живуть птахи?

V. Рефлексія.

Усна рефлексія.

- Чи виконали ми всі прохання гостей нашого уроку?

-Що нового дізналися про них ?

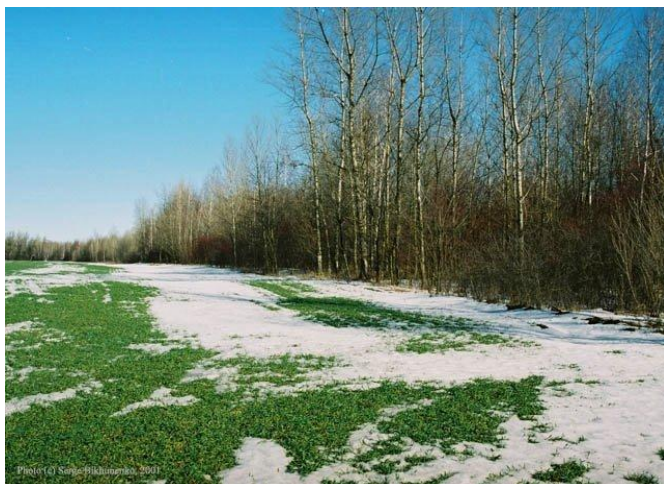
-Чого навчилися?

- Кому з вас було цікаво на уроці?

- Кому з учнів хотіли б подякувати за співпрацю? Потисніть йому руку.

- І якщо ви радієте, побачивши птаха, або почувши його спів, - усміхніться один одному.

Додаток 1

Додаток 2

глухар

дятел

зозуля

сова

сорока

синичка

Лебідь

Крижень

Дика качка

Пелікан

Чапля

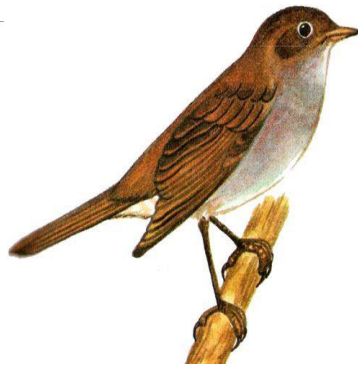

Дика гуска

Горобець

Соловейко

Лелека

Орел

Ворона

Журавель